

LITIJSKI PREDILEC

MAJ 1989 • ŠT. 5

GLASILO DELAVCEV PREDILNICE LITIJA

LETO XXX

Na poti preobrazbe v podjetje

Naša družba je v fazi bistvenih sprememb osnov veljavnega sistema. Rušijo se vsi tabuji in razkriva nemoč in neznanje politične birokracije, ki je zadušila ustvarjalnost državljanov z uvedbo diktature sivega povprečja in gradila oblast z delitvijo neustvarjenega. Polom tako imenovane dogovorne ekonomije, ki politični interes dviguje nad gospodarsko logiko, je popoln, kar nam najbolj prepričljivo dokazujejo prazne denarnice večine Jugoslovanov. To je le dokaz, da ekonomske zakonitosti vedno delujejo, četudi država izdaja zakone, ki so jim nasprotni — z nobenim zakonom ne moremo doseči, da bo voda tekla sama od sebe navzgor. Edini izhod, ki nam dolgoročno omogoča ozdravitev gospodarstva je uvedba tržne ekonomije, ki naj pokaže razliko med dobrim in slabim gospodarjem in ju temu ustrezno nagradi. O nujnosti takih sprememb so si enotni vsi, najvišji politični in gospodarski dejavniki v državi, zato vlada pospešeno izdaja, popravlja in pripravlja zakone, ki bodo te spremembe omogočili.

Eden temeljnih kamnov preobrazbe je preoblikovanje organizacij združenega dela v podjetja. Bistvena razlika med njima je že v obravnavi uspešnosti poslovanja. Če se v OZD-u razpravlja o doseženem prihodku, dohodku, deležu izvoza, produkciji, realizaciji, itd. in so razprave o kapitalu omejene na ozek krog strokovnjakov, je nasprotno v podjetju najvišji motiv in cilj ohranjanje kapitala in po možnosti ustvarjanje dobička. Kako

pomembno je ohranjanje kapitala naj ponazorim z naslednjim primerom. Kmet, ki bo vsako leto prodal del posestva, bo nekaj časa dobro živel, na koncu pa bo zagotovo obubožal.

Zato bomo ob koncu leta ocenjevali uspešnost poslovanja predvsem s treh vidikov:

- povprečno izplačani osebni dohodki
- stanje kapitala
- ustvarjeni profit.

In kako vse to zadeva Predilnico Litija?

Spremembe ki nas čakajo bodo predvsem postopne. Razdelil bi jih na organizacijske in vsebinske. Organizacijske spremembe bodo minimalne, kajti razen novega statuta in even-

tuelne samoupravne reorganizacije, bo ostalo vse po starem. Uspelo nam je ohraniti in razvijati organizacijsko strukturo, ki se lahko primerja s podobnimi podjetji v razvitem svetu. Pri vsebinski preobrazbi pa bo le nekoliko drugače. Za večino delavcev, tako v neposredni proizvodnji in delu režije, ostajajo osnovne vrednote nespremenjene (delavnost, skrbnost, pripadnost tovarni, itd.), razen vestnosti, ki mora ob usmeritvi k kakovosti, pridobiti na pomenu. Pri delu režije, predvsem pa pri vodstvenih in vodilnih delavcih, se bodo zahteve povečale, največ glede ustvarjalnosti in odgovornosti. Brez ustvarjalnosti ni razvoja izdelkov, ni razvoja tehnologije, ni optimizacije kvalitete in ni zmanjšanja stroškov. To pa so os-

novni klini po katerih plezamo v prihodnost in odgovornosti za trdnost teh, lahko nosijo samo tisti, ki imajo znanje in motivacijo.

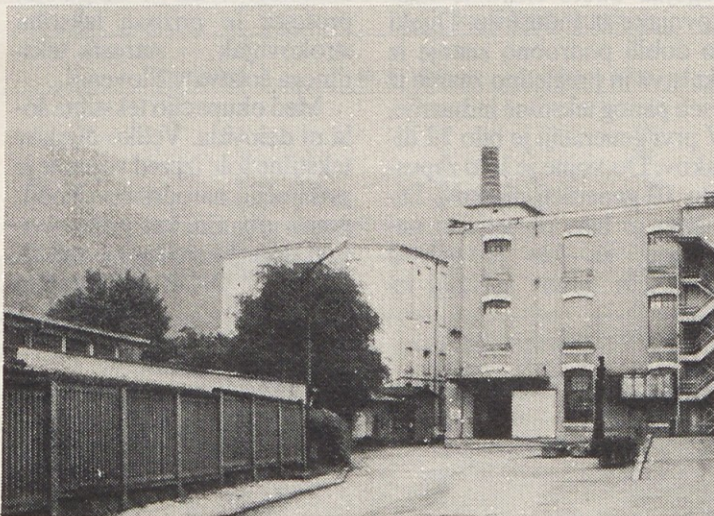
S povečanjem teh zahtev se povečujejo tudi pooblastila vodstvenim in vodilnim delavcem. Povečana moč pa daje možnost njene zlorabe v škodo delavca, zato je potrebno vzpostaviti kontrolo nad njo. V svetu imajo to vlogo neodvisni sindikati s kolektivnimi pogodbami in štrajkom, kot svojim najmočnejšim orožjem. Upajmo, da bo tudi pri nas šel razvoj v to smer in da ne bomo poskušali izumiti kaj novega, izvirnega.

Kontrola pravilnosti strokovnih odločitev se bo izvajala predvsem skozi merila uspešnosti poslovanja, ki so bila že prej omenjena.

Na koncu naj omenim še trg nabave in prodaje. Pogoji nabave se za nas v zadnjem času postopoma izboljšujejo. Naš cilj je, da nam država omogoči nabavo surovin po cenah, kot jo ima naša konkurenca v svetu. Na prodajnem področju trg že deluje: cene svojih izdelkov oblikujemo prosto, imamo močno konkurenco ostalih proizvajalcev iz Jugoslavije in tujine ter se moramo dnevno dokazovati s ceno in kvaliteto.

Tema, ki jo tu načenjajam je precej široka, zato ostaja še veliko nedorečenega in nenapisanega, pa tudi mogoče spornega, kar pa bomo dopolnili v razpravah, ki so še pred nami.

Franc Lesjak

Našo tovarno so si ogledali tudi učenci 3. in 4. razreda iz OŠ Polšnik

V tej številki

- Razvoj tekstilnega srednjega šolstva v Kranju
- Varčevanje
- Stavkovna pravila
- 30 let počitniškega doma v Novigradu
- Na letni dopust le v glavni sezoni
- Strokovna ekskurzija v Francijo, Švico in Avstrijo
- Drugačen trenutek
- Upokojili so se
- Prišli—odšli v mesecu aprilu 1989
- Poškodbe v aprilu in prvi polovici maja

Razvoj tekstilnega srednjega šolstva v Kranju

Kranj je zibelka tekstilnega šolstva na slovenskem. Tu je pred skoraj šestdesetimi leti pričela delovati tekstilna šola, ki ima zato že zelo močno tradicijo. Danes se imenuje Srednja tekstilna, obutvena in gumarska šola in izobražuje kadre za poklice do pete stopnje zahtevnosti v tekstilni, obutveni in gumarski stroki.

Precej diplomantov te šole je danes zaposlenih tudi v naši delovni organizaciji in opravljajo odgovorne, delovne dolžnosti v proizvodnji in tudi ostalih službah. Prav zaradi tega, ker se je velik del strokovnega kadra naše DO izobraževal v tej ustanovi, sem sklenil predstaviti njen razvoj.

Nastanek in dejavnost šole je v tesni zvezi s tekstilno industrijo, ki se je v Sloveniji razvila med obema vojnoma v eno najmočnejših industrijskih vej: zaposlovala je največ delavcev in tudi v slovenskem gospodarstvu veliko pomenila. V času, ko je pri nas rastla tekstilna industrija, so vsa večja podjetja, zlasti pa tista s tujim kapitalom, zaposlovala pretežno tuje strokovnjake, od mojstrov do inženirjev; večina so bili to Nemci in Čehi. Ti so prvotno organizirali proizvodnjo, priučevali naše delavce, jih uvajali v delo in vodili vso proizvodnjo. S tujimi strokovnjaki pa je k nam prodirala tudi miselnost, ki je zavirala rast domačih tekstilnih

kadrov. Sčasoma je tudi oblastem v stari Jugoslaviji postalo jasno, da je vzgoja domačih strokovnjakov za tekstilno industrijo nujna. Odločilno vlogo je pri tem odigrala Državna tekstilna šola v Kranju, ki je bila ustanovljena leta 1930. Pred ustanovitvijo sta bila poslana v tujino dr. Ing. Franjo Kočevar in ing. Maks Stupica, ki sta si ogledala ustroj in metode tamkajšnjih tekstilnih šol in na podlagi izkušenj sodelovala pri organizaciji Tekstilne šole v Kranju.

Novoustanovljena »Državna tekstilna šola« je bila dveletna srednja šola, ki je začela s poukom v septembru leta 1930. Namen šole je bil, da bi vzgojila dobre tekstilne strokovnjake za industrijo. Dijaki so dobili podrobno znanje iz tkalstva in pregledno znanje iz vseh panog tekstilne industrije. V prvi generaciji je bilo 22 dijakov. Do vojne je šolo zapustilo 10 generacij dijakov. Dijakstvo je bilo usmerjeno napredno, na kar je vplival predvsem njihov socialni iz-

vor, saj so bili večinoma delavskega porekla.

Poleg dnevnega pouka so bili v zimskih mesecih večerni strokovni tečajji, ki jih je tekstilno delavstvo v veliki meri obiskovalo in si pridobilo v kratkem času precej strokovnega znanja. Na ta način je vzgajala šola tudi prve domače mojstre.

Državna tekstilna šola je pred vojno delovala v veliki prostorski stiski. Direktor šole je bil od ustanovitve do prihoda okupatorja dr. ing. Franjo Kočevar, ki ima tudi največ zaslug za ustanovitev šole. V petdesetih letih ima tudi največjo vlogo pri ustanovitvi visokošolskega študija tekstilne tehnologije. Bil je dolgoletni profesor in priznan tekstilni strokovnjak — starosta tekstilnega šolstva v Sloveniji.

Med okupacijo tekstilna šola ni delovala. Veliko dijakov tekstilne šole izpred vojne se je priključilo narodnoosvobodilnemu gibanju, kar priča o visoki stopnji narodne zavesti dijakov. V NOB je izgubilo

življenje 42 od skupno 208 dijakov, ki so diplomirali pred vojno.

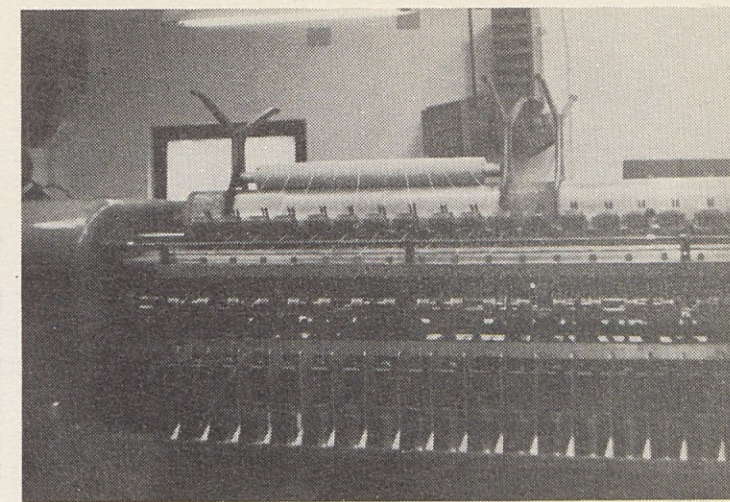
Pouk se je spet pričel prvo leto po osvoboditvi. Zaradi velikih vojnih žrtev, pa tudi zato, ker so tuji strokovnjaki odšli, je tekstilna industrija potrebovala po vojni še toliko več strokovnih kadrov. Šola je doživela močan razmah, pouk je bil še vedno dveleten. V šolskem letu 1946/47 se je pouk specializiral: ustanovljeni so bili predilski, tkalski in apreterski odsek, kasneje tudi pletilski. V šolskem letu 1948/49 preide dveletna tehniška šola v triletno in se preimenuje v Tekstilni tehnikum. V šolskem letu 1949/50 preide triletni Tekstilni tehnikum v štiriletno šolo, ki dobi tudi novo ime: Srednja tehniška tekstilna šola Kranj, od leta 1959 pa Tehniška tekstilna šola Kranj, ki je

bila od leta 1961 dalje sestavni del šolskega centra. Novo organizacijsko obliko — šolski center — so narekovali strokovni, pedagoški in ekonomski razlogi. V okviru šolskega centra so bile še druge šole tekstilne in obutvene stroke. Leta 1965 je bil ustanovljen še konfekcijski odsek.

Zaradi povečevanja števila dijakov je bila šola po vojni v vedno večji prostorski stiski. Nujna je bila gradnja novega šolskega poslopja. Prva leta po vojni so imele prednost druge investicije, zato se je z gradnjo novega šolskega poslopja, sedanje osrednje stavbe šole s telovadnico, začelo šele jeseni 1955. Leta 1958 je bilo novo šolsko poslopje zgrajeno in izročeno svojemu namenu. V naslednjih letih je bilo vloženo še mnogo naporov v modernizacijo šolskih prostorov in v

posodobitev učno-vzgojnega procesa. Ob šoli je bila leta 1962 zgrajena stavba, ki jo je sprva upravljal Zvezni center za inštruktorje tekstilne stroke, kasneje pa Tekstilna tovarna Zvezda. Delno je to zgradbo uporabljala tudi šola (v njej sta učna predilnica in v prizidku tehnološki laboratorij). Leta 1980 je postala stavba last šole. V letu 1988 se je izvršila temeljita prenovitev stavbe. V letošnjem letu v njej montiramo učno tkalnico, ki je bila prej v kletnih prostorih glavne šolske stavbe. Tkalnica se bo tudi nekoliko povečala na račun tkalskih strojev, ki jih je šola dobila od IBI-ja. V prihodnosti je v načrtu tudi preseelitev učne pletilnice v to stavbo. S tem se bo dosegla boljše organizacija in medsebojna povezanost učnih delavnic.

V letu 1960 se je začelo tudi

Prstavniki predilnik s predilno cevko za predenje volnene mikane preje v učni predilnici

izobraževanje v obutveni stroki, leta 1988 pa še v gumarski stroki, tako da ima šola danes precej obsežen program.

Poleg oddelkov na matični šoli ima še dislocirane v raznih krajih Slovenije.

Srednja tekstilna šola v Kranju ima torej velik pomen za slovensko tekstilno industrijo in tako tudi za našo delovno

organizacijo, kajti izobrazila je že mnogo tekstilnih strokovnjakov, ki so hrbtenica slovenske tekstilne industrije. Tudi v prihodnosti bo potrebno izobraževanje tekstilnih tehnikov. Kranjska tekstilna šola, ki prihodnje leto slavi šestdesetletnico svojega obstoja, bo pri tem odigrala ključno vlogo.

Silvo Soklič

Vedno manj nas je

Spremljanje podatkov o gibanju števila zaposlenih od leta 1986 dalje kaže, da nas je vse manj.

V dve in polletnem obdobju se je skupno število zaposlenih znižalo za 5 odstotkov.

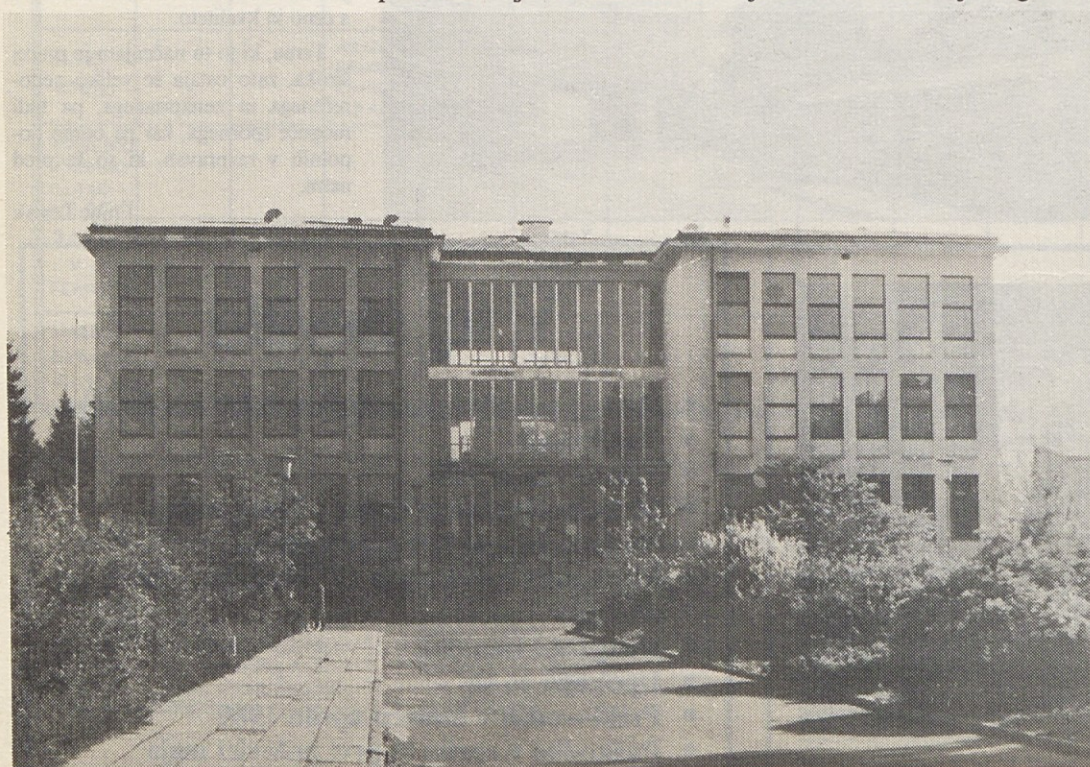
Po posameznih organizacijskih enotah najbolj izstopata gradbena skupina (v letu 1986 je bila ojačana zaradi investicijskih del v tovarni) in oddelek kadrovske splošnega sektorja.

Iz prikazanih podatkov je razvidno, da se je vzdrževalna skupina v predpredilnici močno povečala, vendar na račun reševanja bolnih delavcev, ki so razporejeni na lažja dela. V večini opravljajo dela čistilcev strojev in pomožna dela pri skupini.

Vera Bric

Stanje števila zaposlenih

Organizacijska enota	Stanje števila zaposlenih				INDEKS 1989/1986
	30. 8. 1986	30. 9. 1987	30. 9. 1988	31. 3. 1989	
1. vodenje DO	1	1	3	3	300
2. kadrovske splošni sektor	22	20	19	17	77
— gasilci	5	6	5	5	100
— čistilke	6	6	6	6	100
— obrat družbene prehrane	18	18	17	17	94
Skupaj	52	51	50	48	92
3. komercialni sektor	15	15	12	12	80
— zunanji transport	26	25	23	22	85
Skupaj	41	40	35	34	83
4. finančni sektor	31	33	29	29	94
5. proizvodni sektor					
— vodstvo PS	6	7	7	7	117
— laboratorij	14	13	11	13	93
— predpredilnica	144	160	151	149	104
— predilnica	229	221	206	213	93
— rezerva predilnice	79	76	76	65	82
— sukalnica	218	219	218	215	98
— efekt sukalnica	34	39	39	35	103
— zbiralnice cev	32	30	31	33	103
— delavci na usposabljanju	10	12	—	—	—
Skupaj	766	777	739	730	95
6. vzdrževanje					
— splošno vzdrževanje	43	44	39	38	88
— gradbena skupina	8	6	5	5	63
— elektro vzdrževanje	15	54	15	15	100
— obratno vzdrževanje	—	—	11	1	—
— vzdrževanje čistilnice in mikalnice	12	17	15	14	117
— vzdrževanje predpredilnice	21	27	28	30	143
— vzdrževanje predil. sint.	11	13	13	11	100
— vzdrževanje predil. bom.	17	13	12	14	82
— vzdrževanje sukalnice	16	15	13	13	81
— valjčkarna	7	6	6	6	86
Skupaj	150	155	147	147	98
SKUPAJ DELOVNA ORGANIZACIJA	1040	1056	1000	988	95

Osrednja šolska stavba — na stopnišču stoji spomenik, posvečen znameniti tekstilni stavki leta 1936

Denar, denar, denar...

Beseda denar je skoraj najpogostejša beseda. Zelo kmalu se je tudi naučimo. Takoj za besedami mama, teta, ata, otrok izreče »din din« in že ve, da je to nekaj posebnega. Opevan je tudi v pesmih.

Denar se je pojavil s presežki. V začetku kot blagovni denar (krzno, školjke, kože, živina ipd.), pozneje se pojavijo kovine, najprej nežlahtne (baker, cin, železo), potem zlahtne kovine (srebro, zlato). Ko so pričeli kovati okrogle kovance z določeno težo in čistino, je nastal pravi denar.

Osnovni funkciji denarja, ki se pojavita že ob samem nastanku sta, da nam rabi kot mera vrednosti in kot menjalno sredstvo. Kasneje pa se pojavi še denar kot plačilno sredstvo, denar kot rezerva in zaklad ter svetovni denar.

Če shranjujemo denar zato, da bomo kasneje nekaj kupili, ga imenujemo denarna rezerva. O zakladu pa govorimo, če kopičimo denar in še ne vemo, kaj bomo z njim kupili in nam pomeni le bogastvo. Različne vrste denarja različno uspešno rabijo kot zaklad. Ali je naš dinar primeren za zaklad?

Poznamo pa tudi različne fizične oblike denarja.

Papirnati denar nima nobene prave vrednosti več. Izdaja ga država za promet znotraj svojega ozemlja. Poleg papirnatega denarja pa kroži v obtoku tudi drobiž.

V novejšem času poznamo tudi knjižni denar (tekoči računi, žiro računi). Z razvojem kredita pa je nastal tudi vrednostni papir kot sta npr. menica in ček.

Veliko govorimo tudi o kupni moči denarja, kar pomeni koliko dobrin lahko kupimo za enoto določene nacionalne valute. Tudi beseda inflacija nam je zelo domača, spremlja nas vsak dan, celo iz ure v uro...

O nastanku inflacije govorimo takrat, če je v obtoku več denarja, kot je potrebno glede na razpoložljivo količino blaga in storitev in glede na hitrost denarnega obtoka.

Na zunaj se kaže inflacija v tem, da cene blagu rastejo, torej za isto količino denarja kupimo manj blaga. Inflacija je tudi škodljiva, povzroča stalen porast cen, plače oz. osebni dohodki pa ji sledijo počasneje.

Vsi strmimo za tem, da bi čimveč zaslužili, da bi imeli več denarja. Seveda lahko tudi denar pridobimo na različne načine. Najlažji način je ta, da zadenemo glavni dobitok na loteriji. Toda ali na to sploh lahko računamo? Potem ga lahko pridobivamo, če imamo toliko denarja, da nam lahko služi kot kapital, s katerim si pridobivamo nov denar. Najpogostejši in najzanesljivejši način pa je delo. Toda tudi na ta način pridobivanja denarja vedno ne moremo vplivati. Cena dela je zelo različna. Ni pomembno kako svoje delo opraviš, temveč kje delaš. Torej več denarja ima tisti, ki je iznajdljivejši in ima tudi srečo! Ali res lahko pričakujemo od nove zakonodaje takšen način nagrajevanja, da bo dobil tisti več, ki bo več in bolje delal?

Naj zaključim z mislijo, ki sem jo nekje slišala:

»Denar ni vse, so tudi druge vrednote. Toda žal moramo tudi te kupiti.« Mislim, da komentar ni potreben. Vlasta Grom

Varčevanje

Delavci, občani smo prisiljeni, da z zasluženim denarjem preživimo sebe in svojo družino. Nekateri lažje, vse več pa je tistih, ki vedno težje živijo. Kljub temu pa sem prepričana, da je v teh pogojih še težje »finančnikom« v podjetjih in raznih ustanovah. Tako mi, kot oni si pomagajo med drugim z lastno iznajdljivostjo. Med drugimi tudi zato, ker smo v lanskem letu v naši delovni organizaciji ustanovili hranilno službo, katere namen je zbiranje hranilnih vlog delavcev in upokoencev.

V hranilno službo je trenutno včlanjenih več kot polovica zaposlenih. Pridno pa varčujejo svoje prihranke tudi upokoenci. Le teh je približno 200.

Zaposleni, ki smo varčevalci v naši hranilni službi, se za znesek varčevanja odločamo s % od osebnega dohodka, lahko pa tudi polagamo gotovino. Kar polovica varčevalcev varčuje od 50 — 100% osebnega dohodka, ostali pa manjše zneske.

Ko slišimo besedo varčevanje tako radi pripomnimo, da se v teh razmerah ne da več varčevati. Toda kako narobe razmišljamo! Prav z ustreznim načinom varčevanja lahko dosežemo, da naše prihranke zavarujemo pred padanjem realne vrednosti.

Dejstvo je, da cene iz dneva v dan rastejo. Nekateri delovne organizacije so prešle na izplačevanje osebnih dohodkov dvakrat mesečno z željo, da bi čimbolj ohranile realno vrednost zasluženega denarja. Zadnja stališča zveze vlade takemu načinu izplačila odločno nasprotujejo.

Običajno dobimo plačo enkrat mesečno in jo moramo razporediti skozi ves mesec. Poleg tega pa moramo privarčevati denar za večje nakupe: ozimnica, kurjava, letovanje ipd.

Ponujene so nam različne možnosti, od vezave hranilnih vlog v bankah in poštah, do članstva v raznih klubih. Nekateri kupujejo tudi devize. Vedno več pa je internih bank oz. hranilnih služb. Pogoji varčevanja v teh službah so si podobni.

Pri nas vloge mesečno revaloriziramo z objavljeno revalorizacijsko stopnjo, ugotovljeno za predhodni mesec. Realna letna obrestna mera je 10%. Tudi pripis revalorizacije in obrestni je mesečen.

V letošnjem letu so bile mesečne revalorizacijske stopnje naslednje:

— januar	13,6%
— februar	14,8%
— marec	21,8%
— april	18,6%
— maj	26,4%

Primer: Če bi 1. 1. 1989 vložili v hranilno službo 1.000.000 din, bi 31. 5. 1989 znašale obresti 1.384.310 din, skupaj z vloženim denarjem torej 2.384.310 din.

Iz tega lahko razberemo, da je varčevanje v naši hranilni službi stimulatívno. Nekateri radi pripomnijo, da je še vedno ugodnejši nakup deviz. Toda to ni vedno res. V lanskem letu smo lahko zasledili, da je bil takšen nakup ugoden samo v posameznih mesecih, medtem ko je bilo v pov-

prečju celega leta ugodnejše varčevanje v naši hranilni službi. To si lahko preprosto izračunamo! Res pa je, da je varčevanje v devizah ugodnejše, če se odločimo za varčevanje »na dolgi rok«. Tudi dvom v obstoječe revalorizacijske stopnje je odveč, kajti ekonomisti zatrjujejo, da so potrebne in bodo tudi toliko časa, dokler bo inflacija.

Toda pustimo devize, DINAR je naša denarna enota, naš nacionalni denar in zaenkrat tudi edino uradno plačilno sredstvo na ozemlju SFRJ. V DINARJIH prejemo osebne dohodke, čeprav jih že marsikje neuradno spremljajo v nemških markah ali ameriških dolarjih.

Kako je s poslovanjem naše hranilne službe, sem povprašala direktorja finančnega sektorja, tov. Andreja Kralja?

Ali je namen hranilne službe dosežen in kaj pomeni privarčevani denar za delovno organizacijo ter kakšno breme predstavljajo obresti?

»Namen je dosežen. Gre za obojestransko korist. Smo tista delovna organizacija, ki ji vedno primanjkuje obratnih sredstev in jih moramo stalno iskati pri bankah ali drugih DO.

Kredit, ki jih dobivamo pri banki so dragi. Z uvedbo hranilne službe pa obseg hranilnih vlog raste, tako da se že bližamo 3 milijardami din, kar pomeni, da za tolikšno vrednost ni potrebno najemati sredstev pri kreditorjih. To je seveda koristno za delovno organizacijo, ker so pri slehernem najemanju kreditov stroški večji.

Korist varčevanja ima tudi varčevalec, posebno, če zna to pravilno izrabiti. Pomembno je predvsem le to, da ob prejemu osebnega dohodka vložimo čimvečji znesek v hranilno službo, nato ga dviga glede na potrebe, ki se pojavljajo tekom meseca.

Glede na to, da je valorizacija zelo visoka, posebno v zadnjih mesecih, bo na račun varčevanja do konca meseca prihranil določen znesek in s tem ohranil realno vrednost svojega osebnega dohodka. Poleg tega dobi na koncu še obresti, kar povečuje realno vrednost prihranka.

Bi lahko delavce, ki niso varčevalci naše hranilne službe na kak način stimulirali za varčevanje in ali je to sploh potrebno?

»Vsak ki varčuje, je stimuliran že s tem, da realna vrednost njegovega osebnega dohodka ne pade.

Stimulacijo predstavlja le obrestna mera hranilnih vlog; zato bi lahko iskali stimulacijo samo v zviševanju obrestne mere. Obrestna mera je po-

Barbara Nejedly

Hanka Avdić

Martina Garantini

Regina Hauptman

vezana tudi s stroški, ki jih imamo z uvedbo hranilne službe, zato je tudi nižja, kot je realna obrestna mera v banki, ki je trenutno sicer 21%. Z razliko med bančno in našo obrestno mero krijemo stroške naše hranilne službe. Stroške hranilne službe povzročajo poleg opreme in osebe še denar, ki ga moramo dnevno imeti v blagajni in ga zato delovna organizacija ne more uporabljati v poslovne namene.

In na koncu ali tudi vi varčujete v naši hranilni službi?

»Varčujem. Že od samega začetka s tem, da dam 70% osebnega dohodka v hranilno službo, 30% pa na tekoči račun, ker sem s trajnikom pooblastil banko, da mesečno poravnava moje obveznosti kot so: elektrika, TV naročnina in podobno.

Predlagal bi vsem delavcem, da naj čimveč vlagajo v hranilno službo, najmanj 50% svojega OD. S tem bi pripomogli, da ne bi potrebovali ob izplačilu osebnih dohodkov tako veliko vsoto pravega denarja, katerega si moramo pri izplačilih dodatno priskrbeti.«

Kaj pa menijo delavci? Povprašala sem jih, če so varčevalci v naši hranilni službi in če so s takšnim varčevanjem zadovoljni?!

Barbara Nejedly, poenterka:

»V naši hranilni službi varčujem že od začetka. Celotni osebni dohodek prejeman preko hranilne službe. Sicer je nekoliko težav pri dvigovanju denarja, zaradi oddaljenosti. Prošiti moraš za dovoljenje za izhod ali pa počakati na dneve, ko je hranilna služba odprta do 14.30 ure. Pred tem sem varčevala tako, da sem denar vezala v banki. Seveda menim, da so naši pogoji ugodnejši.

Še vedno lahko nekaj privarčujemo. Ne privoščimo si vsega, še najbolj se to pozna pri obleki. Če imaš denar doma ga zapraviš, če pa imaš neke shranjenega, kjer se tudi obrestuje, najprej razmisliš ali je nakup sploh potreben in ugoden.

Skratka, z varčevanjem v naši hranilni službi sem zadovoljna.«

Borut Komotar, obratovodja:

»Nisem včlanjen v našo hranilno službo. Vem, da so pogoji varčevanja ugodni, zato tudi sam razmišljam, da bom celotni osebni dohodek prejeman preko hranilne službe.«

Hanka Avdić, snemalka:

»Nisem varčevalka naše hranilne službe. Če imam kaj več denarja, raje kupim devize.«

Martina Garantini, sukalka:

»Z varčevanjem v naši hranilni službi sem pričela takoj. Najprej sem varčevala v višini 50% osebnega dohodka, kasneje pa sem se odločila za izplačilo celotnega osebnega dohodka preko hranilne službe. Pogoji varčevanja so ugodni. Tudi z uslugami sem zadovoljna. Denar lahko dvigam po potrebi.

Ker v moževi delovni organizaciji nimajo te ugodnosti varčevanja, najprej porabimo njegovo plačo za plačilo vseh obveznosti, potem pa mojo, ki je nekoliko bolj naložena. Nekaj malega mi tudi ostane, kar pa tudi dejansko prihranim v naši hranilni službi.«

Katarina Berdajs, sukalka:

»Nisem varčevalka naše hranilne službe. V delovni organizaciji, kjer je zaposlen mož imajo tudi hranilno službo, kjer on varčuje svojo plačo.

Tako mojo plačo porabimo za plačevanje mesečnih obveznosti, potem porabimo njegovo. Sicer pa razmišljam, da bi 10% osebnega dohodka kljub vsemu, tudi sama varčevala, saj cele plače tudi ne zapravim takoj prvi dan.«

Cveto Kos, monter elektro naprav I:

»Z varčevanjem v naši hranilni službi sem pričel nekaj mesecev po ustanovitvi in sicer, ko je sin postal naš štipendist.

Da bi si prihranil čas in denar (poštino) se je odločil, da bo tudi on štipendijo prejel preko naše hranilne službe, sam pa sem se odločil za varčevanje manjšega zneska od osebnega dohodka. Ker gradim, mi veliko denarja ne ostane. Takoj ga porabim za nakup materiala oz. za gradnjo.

Res je, da so pogoji obrestovanja ugodnejši kot v banki. Morda bi bilo dobro, da bi bila hranilna služba še kak dan odprta po 14. uri. Čakalne vrste so vedno daljše.«

Največ dela z našimi hranilnimi vlogami ima tov. **Regina Hauptman**, referentka hranilne službe. Vsi, ki koristimo usluge hranilne službe jo dobro poznamo, vemo da je prijazna in uslužna. Vsak dan prešteje ogromne količine denarja.

Kaj ona meni o svojem delu in o strankah?

»Z delom sem zadovoljna in nimam problemov. Seveda delo z ljudmi ni enostavno, naletiš na različne osebnosti. Toda z dobro voljo se da vse urediti.

Res je, da vsakodnevno preštejem ogromne količine denarja, zato je tudi moje delo odgovorno. Pri svojem delu najbolj pogrešam stroj za štetje denarja. Upam, da ga bomo lahko kmalu nabavili.

Iz dneva v dan je več varčevalcev in s tem tudi več dela, zato morajo naši varčevalci včasih tudi nekaj časa počakati, da pridejo na vrsto.«

Vlasta Grom

Demal Grošič služi vojaški rok v Skopju. Te dni nam je poslal razglednico glavnega mesta Makedonije. Vsem nam pošilja lepe pozdrave, se zahvaljuje za časopis in nam želi še veliko uspehov in napredka v delovni organizaciji.

Demal, hvala! Želimo ti, da ti dnevi v vojaški suknji kar najhitreje minejo!

STAVKOVNA PRAVILA

Stavka je sestavni del sindikalnega boja, zato imajo delavci pravico s stavko izražati, uveljaviti in uresničevati svoje interese, zahteve in predloge.

Republiški odbor Sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije je za aktivnosti pri organiziranju in vodenju stavke sprejel stavkovna pravila. O predlogu stavkovnih pravil pa je razpravljala tudi sindikalna konferenca naše delovne organizacije. Sklenila je, da se naj z njimi seznanijo večina našega članstva.

I. ORGANIZIRANJE STAVK V OZD OZIROMA NJENEM DELU

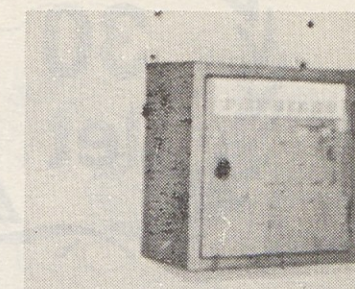
- Sindikalno vodstvo organizira stavko v podjetju (OZD) oziroma posameznem njenem delu na zahtevo delavcev ali lastno pobudo. Stavka se lahko realizira, če se je zanjo odločilo 2/3 delavcev. Sindikalno vodstvo o vseh pobudah za organiziranje stavke obvesti pristojni občinski svet ZSS in republiški odbor Sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije.
- O odločitvi za organiziranje stavke, njenem začetku in koncu ter formiranju in razpustitvi stavkovnega odbora, odločajo delavci v OZD oziroma njenem delu z večino glasov.
- Stavko organizira organ sindikata z oblikovanjem zahtev delavcev in določitvijo stavkovnih pogojev:
  - pričetek in čas trajanja stavke;
  - način vodenja in organiziranja stavke;
  - način uresničevanja pravic do nadomestila OD;
  - način pogajanja za uresničevanje zahtev delavcev;
  - predlogi za prekinitve stavke.
- Stavko najavi organ sindikata oziroma stavkovni odbor najmanj 10 dni pred njenim začetkom. V tem času organ sindikata vodi aktivnosti za uresničitev zahtev delavcev.
- Stavko na zahtevo delavcev in na predlog organa sindikata organizira in vodi najmanj 3-članski stavkovni odbor. Stavkovni odbor je odgovoren delavcem. Stavkovni odbor sestavljajo predstavniki stavkajočih delavcev.
- Stavko v OZD oziroma njenem delu vodi organ sindikata tako:
  - da zagotovi demokratično in odprto izražanje ter oblikovanje zahtev delavcev;
  - da organizira in vodi postopek ter s svojimi predlogi in zahtevami aktivno posega v razreševanje zahtev delavcev;
  - da v organih upravljanja in drugih pristojnih organih zastopa interese in zahteve delavcev in se kot predstavnik delavcev pogaja za njihovo uveljavitev;
  - da sprotno obvešča stavkajoče in druge delavce ter z njimi preverja potek razreševanja zahtev.
- Zaradi družbenega in lastnega pomena proizvodnje mora stavkovni odbor in stavkajoči delavci upoštevati še naslednje:
  - Čas trajanja stavke**
Stavka traja naenkrat največ 48 ur (pred tem se lahko organizira enournna opozorilna stavka). V kolikor v tem času niso doseženi cilji stavke, stavkovni odbor po 48 urah prekine stavko, postavi rok za realizacijo zahtev stavkajočih delavcev, ki pa ne sme biti krajši od 10 dni in najavi nadaljevanje stavke pod enakimi pogoji. V času trajanja stavke organ sindikata oziroma stavkovni odbor tesno sodeluje s svojim občinskim svetom in republiškim odborom sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne dejavnosti.
  - Način vodenja in organiziranja stavke**
V času stavke mora organizator delovnega procesa zagotoviti izvajanje nujnih nalog, za kar je soodgovoren tudi stavkovni odbor.

Delavci, ki so razporejeni na opravljanje nujnih nalog in so dolžni opravljati delovne obveznosti, se štejejo kot stavkajoči delavci, če so se opredelili za stavke.

- Stavke ni možno organizirati v času, kot so naravne in druge velike nesreče.
- Organ sindikata oziroma stavkovni odbor je o organiziranju stavke, pričetku stavke, trajanju stavke in ciljih stavke dolžan obvestiti svoj Občinski svet ZS in republiški odbor Sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije, pisno ali po telefonu, javnost in vse ostale ustrezne institucije pa preko sredstev javnega obveščanja.
- Organ sindikata zahteva hitro in pravočasno razreševanje zahtev delavcev v organih upravljanja ter v drugih pristojnih organih in institucijah. Organ sindikata zahteva ugotavljanje odgovornosti za nepravočasno izdelavo predlogov za odpravo vzrokov stavke.
- Naloge stavkovnega odbora, ki bi naj bil praviloma Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata so naslednje:
  - zagotavlja, da imajo delavci v stavki pravico izražati svoje zahteve;
  - oblikuje zahteve delavcev;
  - v pristojnih organih zastopa in uveljavlja zahteve delavcev;
  - predlaga ukrepe za rešitev zahtev delavcev;
  - predlaga ugotavljanje odgovornosti samoupravnih organov, poslovnih delavcev in drugih odgovornih organov in posameznikov za vzroke, ki so pripeljali do stavke, zaradi nepravočasnega in neodgovornega razreševanja zahtev delavcev;
  - na zahtevo delavcev predlaga ugotavljanje odgovornosti organov sindikata;
  - sproti obvešča delavce o poteku razreševanja njihovih zahtev, o svojih aktivnostih pri pogojih za njihovo uresničitev, o sprejetih odločitvah v pristojnih organih ter preverja in daje predloge rešitev delavcem v obravnavo.
- Osnovne organizacije sindikata v skladu s statutarnimi določbami ZSS na zahtevo delavcev ali na predlog stavkovnega odbora ugotavljajo odgovornost vodstva sindikata v primeru, da je stavka posledica njegove neaktivnosti in po potrebi sprožijo postopek za razrešitev članov vodstva.

V proizvodnih obratih sta dve skrinjici Litijskega predilca — pri vходу v oddelek sukalnice in v prehodu v oddelek predpredilnice in predilnice. Skrinjici nista namenjeni le reševalcem naše križanke, z veseljem bo sprejela tudi vaše predloge, pripombe...

V tej številki časopisa vas pozivamo, da v skrinjico oddate pismene pripombe na objavljena stavkovna pravila.

II. ORGANIZIRANJE STAVKE V PODSKUPINI DEJAVNOSTI IN ORGANIZIRANJE STAVKE V CELOTNI DEJAVNOSTI

- Vsako pobudo za razrešitev problematike s stavko v tekstilni in usnjarsko-predelovalni dejavnosti lahko dajo delavci in vsak organ sindikata. O pobudi razpravlja izvršni odbor osnovne organizacije sindikata.
- Sklep o stavki v delu ali celotni dejavnosti sprejme na osnovi ugotovitev republiški odbor Sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije.
- Republiški odbor pošlje poziv vsem organizacijam sindikata v dejavnosti z zahtevo, da se izjasnijo oziroma dajo svoje soglasje za organiziranje stavke. Na osnovi dvotretjinskega soglasja delavcev republiški odbor pristopi k realizaciji sklepa o organiziranju in vodenju stavke v celotni dejavnosti oziroma njenem delu.
- Stavka podskupin dejavnosti oz. v celotni dejavnosti se organizira predvsem na osnovi ugotovljenih dejstev o slabem družbenoekonomskem položaju panoge in ogroženem socialnem položaju delavcev, ter v primeru družbenih odločitev in ukrepov, ki ogrožajo dejavnosti in v njej zaposlene delavce.
- Stavko dejavnosti vodi izvršni odbor republiškega odbora Sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije iz predstavnikov delavcev oziroma stavkovnega odbora iz OZD dejavnosti, v katerih je bila sprejeta odločitev v organizaciji stavke.
- Izvršni odbor ROS najavi stavko v dejavnosti najmanj 15 dni pred njenim pričetkom ter opredeli stavkovne pogoje:
  - pričetek in čas trajanja stavke;
  - način vodenja in organiziranja stavke;
  - način uresničevanja pravic do nadomestila osebnega dohodka in
  - način pogajanja za uresničitev zahtev delavcev.
 Pri stavki v delu dejavnosti oziroma splošni stavki dejavnosti se uporabljajo določila I. poglavja 7. točke a, b, c in d ter točke 8, 9 in 10 kot pri organiziranju stavke v OZD oziroma njenem delu.
- V času stavke izvršni odbor ROS koordinira delo in opravlja pogajalsko funkcijo z institucijami odločanja, prav tako tudi preko RS ZSS in Zveznega odbora Sindikata delavcev tekstila, kože in obutve Jugoslavije.
- Izvršni odbor o pogajanjih in sprejetih dogovorih obvešča stavkajoče delavce in ROS. Stavka se lahko tudi predčasno prekine, če se zahtevam delavcev ugotovi, o čemer sklepa republiški odbor sindikata, ob dvotretjinskem soglasju delavcev.

odgovorni organi in posamezniki). Stavka se vrši na lokaciji, ki jo določa stavkovni odbor.

- Organizacija sindikata OZD mora onemogočiti oziroma preprečiti, da se stavkajočim delavcem izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja, suspenz ali druge oblike ugotavljanja njihove odgovornosti, izhajajoč iz opredelitev stavkovnih pravil, da ni možno ugotavljanje odgovornosti stavkajočih delavcev, ne glede na to, ali v stavki sodelujejo ali pa jo organizirajo.
- Organizacije sindikata morajo preprečiti različne oblike pritiskov na delavce, da se odločajo za stavko proti lastnemu prepričanju in lastnim interesom, izhajajoč iz načela, da je opredelitev za stavko osebna pravica delavca.
- Organizacije sindikata zagotavljajo vse potrebne pogoje stavkajočih delavcev in tudi stavkovnemu odboru za opravljanje funkcij, opredeljenih v stavkovnih pravilih.
- Organizacije sindikata uveljavljajo pravice stavkajočih delavcev v skladu s sindikalnimi dokumenti, vključno z uveljavitvijo pravic do nadomestila OD na podlagi sindikalne liste.
- Organizacije sindikata zaščitijo stavkajoče delavce in tudi stavkovni odbor v pogajanjih s samoupravnimi in drugimi organi, odgovornimi kadri, izhajajoč iz stališča, da odgovornost za vzpostavljanje demokratičnega dialoga in organiziranega reševanja zahtev delavcev nosijo tako stavkajoči delavci in sindikat, oziroma stavkovni odbor, kot tudi organi, ki so dolžni odgovarjati na zahteve delavcev in sprejemati odločitve.
- Stavkovni odbori imajo enake pravice in odgovornosti glede organiziranja in vodenja stavk kot organi sindikata, zato so organi in organizacije sindikata dolžni zagotavljati pogoje za njihovo delo, zlasti javnost dela, zastopanje in pogajanje za uresničitev zahtev delavcev v pristojnih organih, komuniciranje in preverjanje sprejetih odločitev s stavkajočimi delavci.
- Organi in organizacije Sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije dajejo pobude za stavko ali jih sprejemajo, ter ob njihovi realizaciji nosijo vso odgovornost, samo do svojega članstva. Če se nasprotno odločitvam sindikalnega vodstva oziroma stavkovnega odbora in brez večinskega mnenja delavcev stavka izvrši, se sindikalno članstvo stavkajočih s tem odreka vsake pomoči in zaščite sindikata.
- Delo stavkovnega odbora je izključno vezano na stavko, na zastopanje in uveljavljanje zahtev stavkajočih delavcev, ter na opravljanje drugih nalog v stavki, opredeljenih s stavkovnimi pravili. Oblikovanje in uveljavljanje dodatnih zahtev delavcev po končani stavki ter razreševanju njihovih vsakdanjih drugih problemov je naloga organov in organizacij sindikata, organov upravljanja ter drugih pristojnih organov in odgovornih delavcev, ter to vlogo ne more prevzeti stavkovni odbor.

Če ste prebrali gornja stavkovna pravila in če imate pripombe, jih napišite in oddajte v skrinjico Litijskega predilca.

Konferenca sindikata

LITIJSKI
PREDILEC
1959 — 1989
30 LET

počitniškega doma v Novigradu

Po vojni je bila v delovnih kolektivih vsa skrb usmerjena v obnovo uničenih strojev in porušenih stavb. Tudi delavci Predilnice Litija so v prvih povojnih letih poskrbeli, da je začela tovarna nemoteno proizvajati in oskrbovati jugoslovanski trg s prejo. Nekako po letu 1950 pa so začeli delavci skrbeti tudi za izboljšanje svojega družbenega standarda. Del sredstev iz sklada skupne porabe so začeli namenjati tudi za letni oddih. V tistih letih je bila želja delavcev predvsem ta, da bi letovali na morju. Tako je bilo organizirano prvo letovanje na otoku Lošinju, kasneje letna kolonija v Ankaranu. Ker se je življenjski standard dvigal, je lahko vse več delavcev želelo uresničiti svoje želje, da bi svoj letni dopust preživljali na morju. Prostor, s katerim je razpolagala Predilnica Litija, pa ni dopuščal kakšnega množičnejšega letnega odih.

Zato je takrat vodstvo s tedanjim direktorjem Tonetom Koprivnikarjem na čelu odločilo, da bo poiskalo primeren kraj za letovanje, kjer bi si lahko zgradili lastni počitniški dom. Po daljšem iskanju primerne zemljišča v Bohinju, Ankaranu in v Istri je končno padla odločitev, da je najprimernejše zemljišče v Novigradu na rtu Pineta, imenovano Kastanija. Tedanji občinski ljudski odbor Novigrad je zemljišče odstopil brezplačno, kasneje pa je bila sklenjena tudi najemna pogodba.

Vse priprave za izgradnjo počitniškega doma je vodila posebna komisija že od leta 1957 dalje. Delavski svet pa je 5. 2. 1959 sprejel sklep o izgradnji počitniškega doma in imenoval poseben upravni odbor. Prvi upravni odbor je vodil Koprivnikar Emil, člani pa so bili še: Bizjak Branko, Jelnikar Tončka, Ankon Albin in Semenič Edo. Ta odbor je reševal vse probleme okrog izgradnje doma. Dom je bil leta 1959 že toliko usposobljen, da je lahko sprejel prve goste.

Prvi upravnik doma je bil Kavšek Janez. Njegovo delo je bilo pionir-

ska. Ceste ni bilo, oskrba ni funkcionirala, poleg tega pa so se še vršila razna dela pri izgradnji.

V prvem letu letovanja je bila sezidana kuhinja z jedilnico in sanitariji. Postavljeno je bilo 13 hišic s 46 ležišči. Sezona je trajala od 20. 6. do 20. 9. V tem času je letovalo 369 delavcev, od tega 234 članov kolektiva s svojci in 135 ostalih. Leta 1959 je bila cena penziona 300 starih din.

Zaradi primerjave navajam še, da je bilo v letu 1988 35 hišic s 132 ležišči. Sezona je trajala od 18. 6. do 10. 9., letovalo pa je 580 članov kolektiva s svojci in 590 ostalih.

Razvoj družbenega standarda na področju letovanja delavcev se je razvijal. Dobro gospodarjenje, boljše gnotne razmere delavcev, večja osveščenost delavcev o potrebi aktivnega dopusta, vse to je pogojevalo, da Predilnica Litija danes razpolaga s 177 ležišči in da lahko delavci letujejo poleg v domu še na Veliki planini, Gozd Martuljku, na Krku, Lošinju, Stupicah, Fažani in zdravilišču Laško.

Anton Primožič

Na letni dopust le v glavni sezoni

Na podlagi zbranih podatkov se je prijavilo v letošnjem letu za letovanje v Novigradu manj delavcev, kot v preteklem letu. Natančno analizo bomo naredili po zaključeni sezoni, ker se delavci in upokoenci še vedno prijavljajo za letovanje v Pineti. Glede na cene upamo, da bo tudi letošnja sezona počitniški dom zaseden. V celoti so zasedeni termini od 10. 7. do 9. 8. 1989.

Komisija za letovanje in družbeno prehrano je tudi v ostale domove dokončno razporedila prijavitelje.

Najtežje je bilo razporejanje v 2 premični bivalni enoti v avtokampu Pila, na otoku Krku. Za letovanje se je prijavilo kar 24 kandidatov več, kot smo jih lahko razporedili. Večina jih želi letoovati le konec julija in začetek avgusta. V Punatu, na otoku Krku, bo letos letovalo 16 družin. Nekaj prijaviteljev za Krk se je odločilo za letovanje v Čikatu, na Malem Lošinju.

Za to lokacijo smo se odločili predvsem zaradi napovedanega cvetenja morja, ki bo na severu Jadrana izrazitejše. V Čikatu, bo letovalo 9 družin. Upamo, da boste tisti, ki ste se odločili za letovanje v še nam nepoznanem Čikatu prijetno preživeli počitnice.

Nekaj problemov smo imeli tudi pri razporejanju v avtokamp Fažana, kjer so 3 prikolicice. V željenem terminu nismo mogli razporediti štirih delavcev. V Fažani bo letovalo v letošnjem letu 20

naših delavcev in njihovih družin. Po analizah iz prejšnjih let smo ugotovili, da glede na število prijav za letovanje, delavci Predilnice zelo radi letujejo v Fažani.

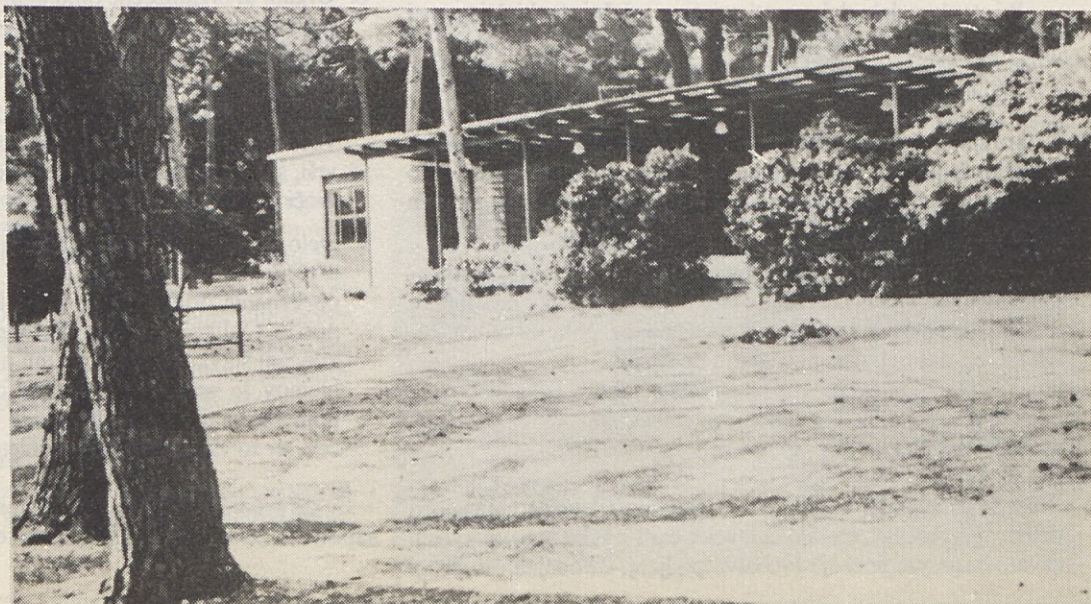
V avtokamp Stupice, kjer imamo dve prikolicice, smo razporedili vse prijavitelje. V letni sezoni 1989 bo letovalo v Stupicah 14 družin.

Razporedili smo tudi člane in upokoence v počitniški dom Slovenijalesa — Gozd Martuljek. V željenem terminu nismo uvrstili treh upokoencev, ostale prijavitelje pa smo lahko razporedili. Od prve polovice junija do konca avgusta bo letovalo v Gozd Martuljku 24 delavcev in upokoencev.

V Zdravilišče Laško pa bomo razporejali delavce in upokoence vse leto, ravno tako v Čateške Toplice.

In kakšne so ugotovitve komisije za letovanje in družbeno prehrano pri razporejanju prijaviteljev v naše počitniške domove; večina delavcev se prijavi za letovanje v glavni sezoni, nekateri nikakor ne morejo razumeti, da vsako leto ne morejo letoovati v željenem terminu. Potrebno bo razumeti, da se bomo morali včasih odločiti tudi za termin letovanja, ki ni ravno od 10. julija do 10. avgusta, lepo vreme in toplo morje je tudi v drugi polovici avgusta in začetek septembra, to velja zlasti za tiste, ki nimajo šoloobveznih otrok.

Helena Hiršel

Nagrada za najduho- vitejšo misel

Bliža se nova poletna sezona. Bliža se čas počitnic. Vsakdo izmed nas prav gotovo že razmišlja o tem, kje bo preživel del najbolj brezskrbnih dni. Večina med nami pa se je o tem že odločila.

Kaj neki premišluje naš možak na sliki? Dobro ve, da se nam bliža 30. leto obratovanja našega počitniškega doma v Pineti. Dobro ve, da bi se raje kopal v morju, kot pa v lavorju!

Oglejte si sliko! Napišite vaš komentar k njej!

Najduhovitejšo misel bomo nagradili. Nagradjenec bo vabljeni gost na otvoritvi 30-letnice počitniškega doma, ki bo okrog 16. junija letos.

Misel napišite na list papirja in jo oddajte v skrinjico Litijskega predilca ali pošljite na

NOVI GRAD
30 LET

uredništvo najkasneje do ponedeljka, 5. junija. Ne pozabite pripisati svojega imena in

priimka!

Nagrajenec bo samo eden, več zanimivih komentarjev pa

bomo objavili v naslednji številki časopisa.

Vera Bric

Na tretjem teku zmage v Litiji je bilo udeležencev nekoliko manj kot prejšnje leto, kljub prazničnim dnevom. Zmagal je domačin Tomaž Dernovšek iz Hotiča.

Strokovna ekskurzija v Francijo, Švico in Avstrijo

Konec meseca aprila se je 5 članov Društva inženirjev in tehnikov tekstilcev Predilnice Litija udeležilo strokovne ekskurzije v tekstilne tovarne v Franciji, Švici in Avstriji. Ekskurzijo je organiziralo Društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev Gorenjske predilnice Škofja Loka.

Potovali smo z enonadstropnim avtobusom turistične agencije Kompas. Obiskali smo dve tovarni v Franciji in dve v Avstriji. Od turističnih zanimivosti pa smo si ogledali kneževino Liechtenstein, Bodensko jezero in otok rož Mainau na Bodenskem jezeru.

Prvi dan smo najprej obiskali firmo Superba v Mulhouse. Tovarna ima več filijal po Franciji, Švici in Avstriji. Izdelujejo stroje za bauširanje raznih vrst, ročne pletilne stroje, pakirne linije, aparate za testiranje preje itd. Posebej so poudarili, da za razvoj namenjajo 12% celotnega prihodka letno, in da z manjšimi vlaganji v razvoj v nobenem primeru ne bi ostali na trgu, še posebej, ker so orientirani na trg industrijsko razvitih držav. Tehnologijo morajo obvladovati kompleksno (kvaliteta, ekologija, ekonomija, produktivnost) in biti v tem v vrhu, drugače uspeha ni. Pri delu na prvo mesto postavljajo organizacijo dela, odnose med ljudmi in šele nato strokovnost.

Naslednja tovarna, ki smo si jo ogledali, je bila tovarna tekstilnih strojev za predelavo volne in njej podobnih vlaken Schlumberger v mestu Guebwiller (Francija). Najprej smo si ogledali montažo strojev. Vsak stroj pred prodajo popolnoma sestavijo in preizkusijo, potem pa ga razstavijo na določene skupine in pošljejo določenemu kupcu. Že pri montaži je jasno opredeljeno, kam je stroj namenjen. Razlike med posameznimi kupci so tako v kvaliteti kot modernosti izdelave. Odvisno kaj si kupec zaželi — on ima prednost in vedno prav — pravijo. Nato smo si ogledali izdelavo posameznih strojnih delov. Izdelujejo jih na klasičnih, večinoma pa na najbolj modernih strojih z visoko stopnjo avtomatizacije. Nakup strojev je pri njih zelo enostaven, če imaš seveda denar in če veš, kako boš stroje uporabil.

Za razvoj namenjajo cca 8 do 9% celotnega prihodka, v administraciji brez razvoja pa imajo zaposlenih cca 10% delavcev.

Naslednji dan smo si v Avstriji ogledali še dve tekstilni tovarni. Poudarek je bil na izkoriščanju odvečne energije in ekologiji. Glavna ideja jim

je, da odvečno energijo uporabljajo nazaj v delovnem procesu. Za tako zasnovanim principom so v tovarni Josef Otten prihranili 10 do 12% celotnega prihodka. Ogromno vlagajo tudi v reševanje ekoloških problemov. Njihov način reševanja je bil tak, da so se najprej lotili največjih onesnaževalcev, sedaj pa se ukvarjajo s sanacijo že zelo majhnih emisij. Rezultati v reki Ren potrjujejo njihovo pravilno usmeritev.

V razgovorih z njimi nas je še posebej pritegnil njihov enostaven pristop k stvari, vse ti obrazložijo z enostavno kmečko logiko, razumljivo vsakomur, njihova umirjenost pri delu — vse enostavno teče in strokovnost brez občutka manjvrednosti — vsak pozna svoj položaj.

Zahvaljujemo se Društvu inženirjev in tehnikov tekstilcev Gorenjske predilnice Škofja Loka, ki nam je omogočilo udeležbo na ekskurziji z upanjem, da bo tudi naše društvo pripravilo nekaj podobnega.

S. Č.

Pot nas je vodila tudi preko Innsbrucka, lepo urejenega mesta na Tirolskem

Drugačen trenutek!

Ta naslov, morda izziv, smo v začetku maja zasledili na plakatih in tudi v naših dnevnikih informacijah. Vabil nas je na kratko kulturno prireditev, ki je bila 12. maja ob 20. uri v dvorani na Stavbah. In kaj je bila posebnost te kulturne prireditve? Vsi nastopajoči so bili domačini. Ponosni smo lahko, da tudi v tako majhnem in skromnem kraju, kot je Litija, ne manjka umetnikov, kulturnikov.

Pobudnik te prireditve, koncerta, je bil Litijski okteti. Dva člana tega okteta sta tudi naša delavca: Andrej Štritof in Adi Češek. Zanimivo, oba basista.

In ne boste verjeli?! Dvorana je bila nabito polna, celo balkon je bil zaseden. Prav gotovo so bili presenečeni celo organizatorji, kajti večina kulturnih prireditev je zelo slabo obiskanih.

Ne bom naštevala nastopajočih, ne bom opisovala programa, želim povedati le to, da je bil namen prireditve dosežen. V dobri uri programa smo vsi poslušalci resnično doživeli drugačen trenutek, trenutek, ki je precej drugačen od vsakdanjosti. Nastopajočim je uspelo, da so v tej dobri uri »pričarali« drugačno, prijetno vzdušje. Prav gotovo smo vsaj takrat pozabili na svoj vsakdan, kot ga je uvodoma opisal povezovalac in pesnik Jože Sevljak: ših, dom, družina, inflacija, nove cene, podražitve in spet ših...

Prav gotovo v vseh nas živi želja po kulturnem udejstvovanju, saj smo Slovenci bogati s kulturno zgodovino.

Litijski kulturniki neprestano poizkušajo in poizkušajo v nas prebuditi tudi to strast in ne nazadnje jim je to tudi uspelo.

Večkrat moramo prisluhnti vabilom in si vzeti čas za trenutek kulturnega užitka.

Vlasta Grom

Upokojili so se...

V aprilu se je upokojilo 5 naših delavcev

Albin Fortuna se je v juniju leta 1972 zaposlil v naši delovni organizaciji, pri zunanjem transportu. Pred pričetkom dela je imel že 15 let delovne dobe v drugih delovnih organizacijah. Dela pri zunanjem transportu je opravljal vse do upokojitve. Zaradi boleznih je bilo delo voznika vičarja zanj pretežko, zato je bil invalidsko upokojen.

Alojz Koprivnikar se je zaposlil v tovarni leta 1951 kot elektromonter. Zaradi izrednih sposobnosti in poznavanja stroke, je bil že leta 1953 razporejen za vodjo elektroobrata in je tri leta kasneje uspešno opravil izpit za VK delavca elektrostroke.

Alojz Koprivnikar

V letih intenzivne obnove zastarelega strojnega parka je bilo potrebno predelati in urediti elektroinstalacije v delovni organizaciji. Pri teh delih je aktivno sodeloval in vodil večino elektromontaž kljub temu, da je bila strojna oprema večino iz uvoza. Ob delu je osvajal nova znanja in bil kos svojim delovnim nalogam. Svoja strokovna znanja je z uspehom prenašal na delavce elektrooddelka, ki ga je vodil vse do upokojitve.

Kljub temu, da se je v obdobju, ko si je ustvaril družino, preselil v Ljubljano, naše tovarne ni zapustil. Več kot 32

Rafael Kralj

let se je z vlakom vozil na delo. Ob upokojitvi je dopolnil polno pokojninsko dobo.

Rafael Kralj je bil sprejet na delo v Predilnico leta 1958. Zaposlil se je v času, ko so se v delovni organizaciji formirale različne spremljajoče vzdrževalne službe. Tako je bila formirana tudi mizarska skupina, saj je bilo pri marsikateri prenovi potrebno tudi natančno mizarsko delo. Vsa leta zaposlitve pri nas je sodeloval tudi pri graditvi, vzdrževanju in dograditvi našega počitniškega doma, ki ravno v času njegove upokojitve slavi 30-letni jubilej.

Bolezen je bila vzrok, da je moral prenehati z delom in se je tako z njegovo invalidsko upokojitvijo skupina mizarjev zmanjšala še za enega vestnega delavca.

Hedvika Zupan se je v Predilnici zaposlila dvakrat. Kot mlado dekle je pričela z delom v oddelku predilnice. Po 6 letih dela je morala zaradi varstva otrok službo zamenjati.

Hedvika Zupan

V Predilnico se je ponovno vrnila spomladi leta 1970, tokrat v oddelek sukalnice. Delo previjalke je opravljala vse do upokojitve. Odločila se je za predčasno upokojitev.

Svojim sodelavkam in sodelavcem se najlepše zahvaljuje za darilo ob upokojitvi.

Cirila Cizerle se je zaposlila pri nas leta 1963. Razporejena je bila v oddelek predpredilnice, kjer je posluževala flyerje in kasneje raztezalke. Delavka na flyerju in raztezalnem stroju je bila vse do upokojitve. Za upokojitev se je odločila takoj, ko je dopolnila starost 55 let.

Vsem upokojencem se iskreno zahvaljujemo za njihov bogat prispevek k izgradnji in razvoju naše delovne organizacije. Želimo jim še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Na koncu pa še misel, ki so jo izrekli naši »najmlajši« upokojenci ob srečanju: »Ni važno, kolikšno pokojnino ti vsak mesec prinese pismonoša, važno je, da ti jo nosi vrsto let!«

Vera Bric

PRIŠLI — ODŠLI v mesecu aprilu 1989

Prišli:

3. 4. 1989 **Franc Škrabanja**, Potok 12, Vače, predilnica 3. izmena;

17. 4. 1989 **Marija Plahutnik**, Trbovlje, Partizanska c. 22, sukalnica 3. izmena;

Odšli:

Invalidska upokojitev:

3. 4. 1989 **Albin Fortuna**, M. Kostrevnica 9 a, transport;

12. 4. 1989 **Rafael Kralj**, Bevkova 34, Litija, vzdrževanje;

Upokojitve:

30. 4. 1989 **Hedvika Zupan**, Cesta Dušana Kvedra 23, Litija, sukalnica 1. izmena;

30. 4. 1989 **Cirila Cizerle**, Zavrstnik 41, Šmartno, predpredilnica 1. izmena;

30. 4. 1989 **Alojz Koprivnikar**, C. na Vrhovce 35, Ljubljana, vzdrževanje;

Pisмени sporazum:

30. 4. 1989 **Andrej Krhlikar**, Prvomajska 4, Litija, splošni sektor;

V naši delovni organizaciji je bilo na dan 30. 4. 1989 zaposlenih 637 žensk in 347 moških, skupno število zaposlenih je 984 delavcev.

Od skupnega števila zaposlenih je bilo 36 mladoletnih oseb.
J. Zupančič

Poškodbe v aprilu in prvi polovici maja

Ivanki Lovše, čistilki strojev pri remontu predilnice sintetike, je na poti na delo spodrsnilo na stopnicah, ki vodijo na nadvoz. Pri padcu si je poškodovala levo roko.

Pred vložitvijo prstančnega navitka v soržer previjalnega stroja, je **Ivana Gorišek**, previjalka v sukalnici, hotela odtrgati poškodovan konec niti. Pri tem se ji je zarezala nit v kazalec desne roke. Zaradi kasnejše infekcije je morala delavka v bolniški stalež.

Med čiščenjem prstančnega stroja se je **Majda Kotar**, čistilka strojev pri remontu predilnice bombaža, v desno roko urezala ob jekleno žico raztezala. Tudi njej se je rana ognjila in je morala delavka v bolniški stalež.

Hogić Halido, vlagalko preje v sukalnici, je pri prelaganju navitkov iz vozičkov v karton, pri pripogibu močno zbolelo v križu. Bolečina ni prenehala, zato ni mogla delavka nadaljevati z delom.

Delić Zineta, predica, je na koncu stroja čakala sodelavko, da bi skupaj odnesli smemalni zabojček s prejo v kontejner. Iznenada se je nanjo prevrnil voziček s predprejo. Delavka je padla po tleh in se poškodovala.

V. B.

— Slišiš, dve možnosti imaš: ali zrasteš za dvajset centimetrov ali pa si ...

KEMIJSKI ZNAK ZA KLISIK		IZPIRAL- NIK, IZ- PLAKO- VALNIK	MESNA JUHA	KEMIJSKI ZNAK ZA AMERI- CIJ	HERCE- GOVEC GRŠKA ČRKA		RINA KNAPOVA ŽENA		
IZDELO- VALNICA SIRA							ŠVEDSKO M. IME PEŠNIŠKA STOPICA		
VROČ SEVERNI VETER								KLORO- VA SPOJINA	VRSTA VESOLJ- RAKETE V SZ
OSLOVO OGLAŠA- NJE				MORSKI VRAGI	TROPSKA RASTLINA TUDI ALOJA	HRVAŠKI PETROL KRALJEV. IZ MABHA.		KILO- VOLT NEIME- NOVANI	
PREDSTOJ PRAVOSLA. SAMO- STANA							AMERIŠKO VESOLJ- SKO PLO- VILO		
ŽAGAR ANDREJ			ODDELEK RIMSKE LEGIJE NJORKA				DIKA, ČAST		
VINSKI CVET							TENIŠKA IGRALKA (CRIS) IGR. KLANTA		
OTOK PRED SPLITOM						ATLETSKI SPORTSKI KLUB URUGVAJ		IVAN OKROGAR	
NADAL- JEVANJE GESLA					IČETEK PREBAU- NEGA TRAKTA			TEKMO- VALNA KOMISIJA	

Na uredništvo smo prejeli 27 rešenih križank. Zrebr je bil tokrat naklonjen: 1. nagrada — Sonja Remec, Ponoviče 7. Sava — 10.000 din, 2. nagrada — Dušan Rupnik, CKS 1, Litija — 7.500 din, 3. nagrada — Milan Majcen, CKS 1, Litija — 5.000 din.

Rešitev nagradne križanke iz 4. številke Litijskega predilca: VODORAVNO: Z. A. ANATOMIJA. VAROVALEC. APEL. KIRO. RAN. VOJAK ŠVEJK. VA. APATIN. ANDREJ. LE. OLJE. DEŽ. NEP. INARI. P. VI. OSTENEK. IVERICA. LOCEN. JIRASEK. IR. T. ADAM. SIK. SLAK. NO. TRAMONTANA. KVORUM. AVE. SOL. OISE. ARMIJA. DE. T/ČEP. NA. TAM. AC

Rešeno križanko iz te številke oddajte najkasneje do ponedeljka, 19. junija 1989, v skrinjico časopisa ali pošljite na uredništvo. Nagrade bodo tokrat malo višje (vpliv inflacije): 1. nagrada — 15.000 din, 2. nagrada — 12.500 din, 3. nagrada — 10.000 din.

Ugankarski slovar: IRIGATOR — izpiralnik, izplakovalnik, ETANOL — vinski cvet, IGUMAN — predstojnik pravoslavne samostana, IG-NORIRATI — namenoma prezreti, ANAPEST — pesniška stopica.